

ע"פ 4077/22 - פלוני, פלוני, פלוני, פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 4077/22

ע"פ 4331/22

ע"פ 4377/22

לפני:

כבוד השופט י' אלרון

כבוד השופט א' שטיין

כבוד השופט י' כשר

המערער בע"פ 4077/22: פלוני

1. פלוני המערערים בע"פ 4377/22

2. פלוני והמשיבים בע"פ 4331/22:

3. פלוני

נגד

מדינת ישראל המשיבה בע"פ 4077/22 בע"פ

4377/22 והמערערת בע"פ

4331/22

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי חיפה

(השופט א' פורת) שניתן ביום 3.5.2022 בת"פ

56511-11-21

תאריך הישיבה: כ"ח בתמוז התשפ"ב (27.7.2022)

בשם המערער בע"פ 4077/22: עו"ד יהונתן קמיל

עו"ד מיכל קורן

בשם המערערים בע"פ

4377/22 והמשיבים בע"פ

4331/22

פסק-דין

השופט א' שטיין:

הערעורים

1. שלושת הערעורים שלפנינו נסובים על אותה פרשה של מסחר בכלי נשק.
2. המערער בע"פ 4077/22 (להלן: מ.ז.), מלין על אורכו של המאסר בן 5 השנים, שנגזר עליו לרצות בין כותלי הכלא, לצד עונשים נלווים, בגדרו של ת"פ (מחוזי חיפה) 56511-11-21 (השופט א' פורת), בעקבות הרשעתו בשתי עבירות של סחר בנשק, ועל כך שבית המשפט המחוזי לא ניכה ממאסר זה את ימי מעצרו. המערערים בע"פ 4377/22, (להלן: ר'; א' ומ'), מעלים טרוניה דומה על העונשים שהושתו עליהם, במסגרת אותו משפט, כדלקמן: ר' הורשע בשתי עבירות של סחר בנשק ובשתי עבירות של החזקה, הובלה ונשיאת נשק בצוותא חדא ונדון ל-36 חודשי מאסר לריצוי בפועל, לצד עונשים נלווים; א' הורשע בעבירה אחת של סחר בנשק ובעבירה אחת של החזקה, הובלה ונשיאת נשק בצוותא חדא ונדון ל-30 חודשי מאסר לריצוי בפועל, לצד עונשים נלווים; ואילו מ' הורשע בעבירה אחת של סיוע לסחר בנשק ובעבירה אחת של החזקה, הובלה ונשיאת נשק בצוותא חדא ונדון ל-19 חודשי מאסר לריצוי בפועל, לצד עונשים נלווים. עבירות אלה ועונשיהן מעוגנים בסעיפים 144(א), 144(ב) ו-144(ב2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין או החוק) בצירוף של סעיף 29 לחוק לעניין ביצוע בצוותא חדא. הרשעות המערערים הללו מבוססות על הודאותיהם בעובדות כתבי-האישום שהוגשו נגדם.
3. המערער בע"פ 4331/22, מדינת ישראל, טוענת כי בית המשפט המחוזי השית על ר', א' ומ' עונשים קלים מדי, שלטענתה סוטים במידה ניכרת ממדיניות הענישה המחמירה אשר נקוטה בידינו ביחס לעבירות נשק. המדינה מבקשת אפוא כי נחמיר בעונשיהם של שלושת המשיבים בערעורה באופן שתיגזרנה עליהם תקופות מאסר ממושכות יותר, בהתאם לפסיקתנו.

העובדות

מעשיו של מ.ז.

4. במהלכו של חודש יוני 2021, מכר מ.ז. לסוכן משטרתי תמורת סכום כסף לא ידוע, אקדח, תת מקלע מאולתר מסוג M16 (להלן: M16) ומחסנית תואמת לכל אחד מכלי הנשק. מחירו של M16 בעסקאות פליליות מסוג זה הגיע כדי 80,000 ש"ח.

מעשיו של ר'

5. במהלכו של חודש יוני 2021, נוכח ר' במפגשים באום-אל-פחם אשר תואמו מראש ובהם סוכמו תנאיהן של עסקאות נשק; העסקאות שביצע מ.ז., כאמור לעיל, ועסקה נוספת למכירת M16. במסגרת זו, הוביל ר' את מבצעי העסקה אל גדר ההפרדה שבין אום-אל-פחם לשטחי הרש"פ כדי לקיים את המפגשים שתואמו להעברת כלי הנשק לסוכן המשטרתי שרכש אותם. ר' גם נכנס לשטחי הרש"פ כדי להיפגש עם מוכר הנשק, מ.ז.

מעשיו של א'

6. א' שימש איש ביניים באחת מעסקאות הנשק הנ"ל. במסגרת זו, הוא קיבל לידיו מהסוכן המשטרתי סכום של 80,000 ש"ח עבור מוכרו של M16 וסיפק לסוכן את תת-המקלע המאולתר, כשהוא פועל יחד עם אחרים.

מעשיו של מ'

7. מ' נוכח במקום המפגש באום-אל-פחם אשר נקבע לשם מכירת M16 עם מחסנית תואמת. אחרי המפגש, הוא התלווה לסוכן המשטרתי ולשניים אחרים בנסיעה אל גדר ההפרדה ונשאר עם הסוכן ברכב בהמתנה ל-M16 עבורו שילם הסוכן. לאחר ביצוע העסקה והחזרה לאום-אל-פחם, נשא מ' את כלי הנשק אל גג בית כדי שהסוכן יוכל לבדקו שם.

טענות הצדדים ועמדת שירות המבחן

8. מ.ז., ר', א' ומ' טוענים, כאמור, כי מן הדין להקל בעונשיהם על ידי קיצורה של תקופת המאסר שנגזרה על כל אחד מהם לרצות בין כותלי הכלא. לטענתם, בית משפט קמא הטיל עליהם עונשים אשר חורגים בחומרתם מן המקובל, לא משקללים נכון את הודאתם במיוחס להם ואת החיסכון בזמן שיפוטי יקר שיש לזקוף לזכותם; במקרה של ר', א' ומ' - אינם נותנים ביטוי הולם להיותם נאשמים צעירים, לעובדה שחלקם בעסקאות הנשק היה שולי יחסית לנאשמים אחרים בפרשה, וכן לכך שלר' ולמ' אין הרשעות קודמות; ובמקרה של מ.ז., להיותו בן 36 ונטול עבר פלילי.

9. עוד נטען בעניינו של א' כי נפלה טעות בפסק דינו של בית משפט קמא בכך שקבע כי הלה ביצע את העבירות מושא האישום "במהלך ניהול הליך פלילי אחר". על יסוד קביעה זו גזר בית המשפט את עונשו של א' לא בתחתית המתחם שקבע עבורו (28 חודשים), אלא ל-30 חודשי מאסר. במהלך הדיון בפנינו התברר כי אכן מדובר בטעות.

10. מנגד, טוענת המדינה כי עונשו של מ.ז. הוא סביר ומידתי, והיא אף מתנגדת לניכוי ימי מעצרו מתקופת המאסר בת 5 השנים אשר הושתה עליו על ידי בית משפט קמא. באשר לר', א' ומ' - המדינה סבורה, כאמור, כי עונשיהם סוטים לקולא מהענישה המקובלת בעבירות נשק ומבקשת מאתנו כי נחמיר בעונשים אלו, בשים לב, בין היתר, למעורבותם של משיבים אלה במכירת נשק התקפי - M16 - ולכך שא' ביצע לא מכבר עבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, פירוק רכב, הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, חבלה במזיד לרכב ושיבוש מהלכי משפט.

עמוד 3

11. שירות המבחן הגיש לבית המשפט המחוזי תסקירי עונש בעניינם של ר', א' ומ'. תסקירים אלה אינם ממליצים על אפיק שיקומי ומצדדים בענישה מוחשית, מרתיעה וברורה בדמות מאסר בפועל. מ.ז. הינו תושב הרש"פ ובעניינו לא הוגש אפוא תסקיר שירות המבחן.

דיון והכרעה

12. בפסיקתו מן הזמן האחרון, בית משפט זה קבע לא אחת כי את מבצעה של עבירות נשק יש להעניש בחומרה יתרה - שכן מדובר בעבירות שהיו למכת מדינה, ושאחריהן בא השימוש הקטלני בנשק אשר מותיר אחריו פצועים ומתים כמעט מדי יום. מדיניות זו חלה ביתר שאת כאשר מדובר במכירה, ברכישה, בנשיאה או בהובלה - שלא כדין - של נשק התקפי בדמות תת-מקלעים ורובים ובשימוש לא חוקי בנשק כאמור. בטיפולנו בעבירות מסוג זה ובמבצעה, להרתעת היחיד והרבים ולהרחקת עברייני הנשק מהחברה על ידי השמתם בין כותלי הכלא לתקופות ממושכות יש מעמד בכורה (ראו: ע"פ 5813/21 ג'בארין נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (31.5.2022); ע"פ 8045/17 בראנסי נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (16.8.2018); ע"פ 5643/14 עיסא נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (23.6.2015); ע"פ 78/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (26.7.2022); ע"פ 587/22 נאעסה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (22.5.2022)). ככלל, יעדים עונשיים אלו מוחקים מניה וביה את בקשת העבריין לשיקום שמחוץ לכלא - זאת, גם כאשר מדובר בעבריין צעיר שהסתבך לראשונה בפלילים ובקשתו לשיקום כנה ואף זוכה לתמיכתו של שירות המבחן (ראו: ע"פ 78/21 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 והאסמכתאות שם (26.7.2022)). בימים קשים אלה, השיקום שבראש מעיינו הוא שיקום המרחב הציבורי המדמם כתוצאה מעבירות נשק בלתי פוסקות והשימוש העברייני בנשק חם.

13. בבואו ליישם את מדיניות הענישה כאמור, בית משפט זה נוהג להשית על מי שמוכר, קונה, נושא או מוביל נשק התקפי שלא כדין - קל וחומר, על מי שעושה שימוש בלתי חוקי בנשק התקפי - עונשי מאסר בין סורג ובריוח לתקופות ארוכות יחסית (ראו: ע"פ 4456/21 מדינת ישראל נ' אבו עבסה (23.1.2022); ע"פ 579/22 מדינת ישראל נ' טחאינה (13.6.2022); ע"פ 8869/21 מדינת ישראל נ' קואסמה (13.3.2022)). לפי אמות המידה שמדיניות זו קבעה, מאסר בפועל לתקופה של 3 שנים בגין עבירות הקשורות לנשק התקפי נמצא ברף הנמוך של הענישה הראויה (ראו: ע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח (5.11.2019); ע"פ 147/21 מדינת ישראל נ' ביטון (14.2.2021)). מאסר בפועל בסביבתן של שלוש שנים הולם הובלה ונשיאה חד-פעמית של נשק (ראו: ע"פ 6021/21 עבוד נ' מדינת ישראל (19.12.2021); ע"פ 309/22 מדינת ישראל נ' ביאדסה (10.5.2022) (להלן: עניין ביאדסה)), והינו בגדר עונש מקל כאשר מדובר בעבירות נשק חמורות יותר. מדיניות זאת קיבלה באחרונה ביטוי סטטוטורי בסעיף 144(ז) לחוק העונשין אשר חוקק במסגרת תיקון מס' 140 לחוק (תיקון מס' 140 - הוראת שעה), התשפ"ב-2021, ס"ח (2938).

14. האם עונשיהם של מ.ז., ר', א' ומ' הם עונשים ראויים לאור אמות מידה אלו?

בשאלה זו אדון כעת.

עונשו של מ.ז.

15. סבורני כי בית משפט קמא השית על מ.ז. עונש מאסר מידתי וראוי בשים לב לעובדה שהלה מכר אקדח ו-M16 אשר הוכנסו לשטחה של מדינת ישראל לשם שימוש. מאסר בכלא לתקופה של חמש שנים בהחלט משקף את חומרת העבירה ואין בו משום חומרה יתרה, בהינתן מדיניות הענישה הנקוטה בידינו. נהפוך הוא: כפי שציין בית משפט קמא - בצדק רב - מתחם הענישה הראוי למקרים כדוגמת זה של מ.ז. נע בין 5 ל-8 שנות מאסר לריצוי בפועל; ולפיכך, עונש המאסר שהושת על מ.ז. נמצא בתחתית המתחם.

16. יחד עם כך, מן הדין היה לנכות מעונש זה את ימי מעצרו של מ.ז. בגדרו של התיק הנוכחי, כמקובל. הסתבכותו בעבירות נוספות, שאינן קשורות לעניינינו - עליה הצביעה המדינה בטיעוניה - אינה יכולה לשנות תוצאה זו, כל אימת שניכוי ימי המעצר נעשה פעם אחת בלבד, ולא פעמיים.

17. מטעם זה, אציע לחברי לקבל באופן חלקי את ערעורו של מ.ז. ולנכות מתקופת מאסרו את ימי מעצרו בגדרי התיק הנוכחי.

עונשיהם של ר', של א' ושל מ'

18. סבורני, כי עונשי המאסר שהוטלו של שלושת אלה סוטים לקולא במידה ניכרת מאמות המידה שקבענו ביחס לעבירות בהן הם הורשעו. לפי אמות מידה אלה, נכון היה להטיל על ר' מאסר בפועל לתקופה בת חמש שנים, אם לא למעלה מכך, ואילו על א' ועל מ' מן הראוי היה להשית, בהתאמה, עונשי מאסר בפועל למשך ארבע ושלוש שנים. בניגוד לדברי באת-כוחם, תרומתם של השלושה לעסקאות הנשק לא היתה זניחה ושולית כלל ועיקר. תרומה כאמור כללה הובלת המעורבים למקום ביצוע העסקה (ר' ומ') והעברת דמי-הרכישה של הנשק (א') והנשק עצמו (א' ומ') למוכר הנשק ולקונהו, בהתאמה.

19. דא עקא, עונשים ראויים כאמור אין בידינו להטיל בגדרו של ערעור המדינה: הלכה היא עמנו כי במסגרתם של ערעורי המדינה אין זה ראוי ואין זה נכון למצות עם הנאשם שזכה בערכאה הדיונית לעונש מקל את מלוא חומר הדין (ראו, למשל: עניין ביאדסה, פסקאות 8, 10; ע"פ 7269/21 מדינת ישראל נ' גבריל, פסקה 19 (7.4.2022); ע"פ 4316/13 מדינת ישראל נ' חג'אמה, פסקה 25 (30.10.2014); ע"פ 4207/21 נורי נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (28.7.2021)). כמו כן, יש להתחשב בטעות לחומרא אשר נפלה בקביעת עונשו של א' על ידי בית משפט קמא, כאמור לעיל.

20. מטעמים אלה, אציע לחברי לדחות את ערעורם של ר', א' ומ', לקבל את ערעור המדינה ולשנות את עונשי המאסר של שלושת אלה כדלקמן:

א. ר' ייאסר למשך 46 חודשים, חלף 36 חודשי מאסר שהוטלו עליו על ידי בית משפט קמא.

ב. א' ייאסר למשך 36 חודשים, חלף 30 חודשי מאסר שהוטלו עליו על ידי בית

משפט קמא.

ג. מ' ייאסר למשך 25 חודשים, חלף 19 חודשי מאסר שהוטלו עליו על ידי בית משפט קמא.

ד. מעונשים כאמור ינוכו ימי המעצר בתיק זה.

סיכום

21. אשר על כן, אם תישמע דעתי -

א. ערעורו של המערער בע"פ 4077/22, מ.ז., יתקבל באופן חלקי: ימי מעצרו בתיק זה, מיום 9.11.2021 ועד יום 3.5.2022, ינוכו מתקופת המאסר לריצוי בפועל שהושתה עליו על ידי בית משפט קמא. שאר רכיבי עונשו יוסיפו לעמוד על כנם.

ב. ערעורם של המערערים בע"פ 4377/22 יידחה על כל חלקיו.

ג. ערעור המדינה בע"פ 4331/22 יתקבל באופן הבא:

- מאסרו של המשיב 1, ר', יעמוד על 46 חודשים בניכוי ימי מעצרו בתיק זה;
- מאסרו של המשיב 2, א', יעמוד על 36 חודשים בניכוי ימי מעצרו בתיק זה;
- מאסרו של המשיב 3, מ', יעמוד על 25 חודשים בניכוי ימי מעצרו בתיק זה.

שאר רכיבי גזר הדין שניתן על ידי בית משפט קמא יעמדו בעינם.

ש ו פ ט

השופט י' אלרון:

אני מסכים.

ש ו פ ט

עמוד 6

השופט י' כשר:

אני מסכים.

שופט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' שטיין.

ניתן היום, כ"ט בתמוז התשפ"ב (28.7.2022).

שופט

שופט

שופט
